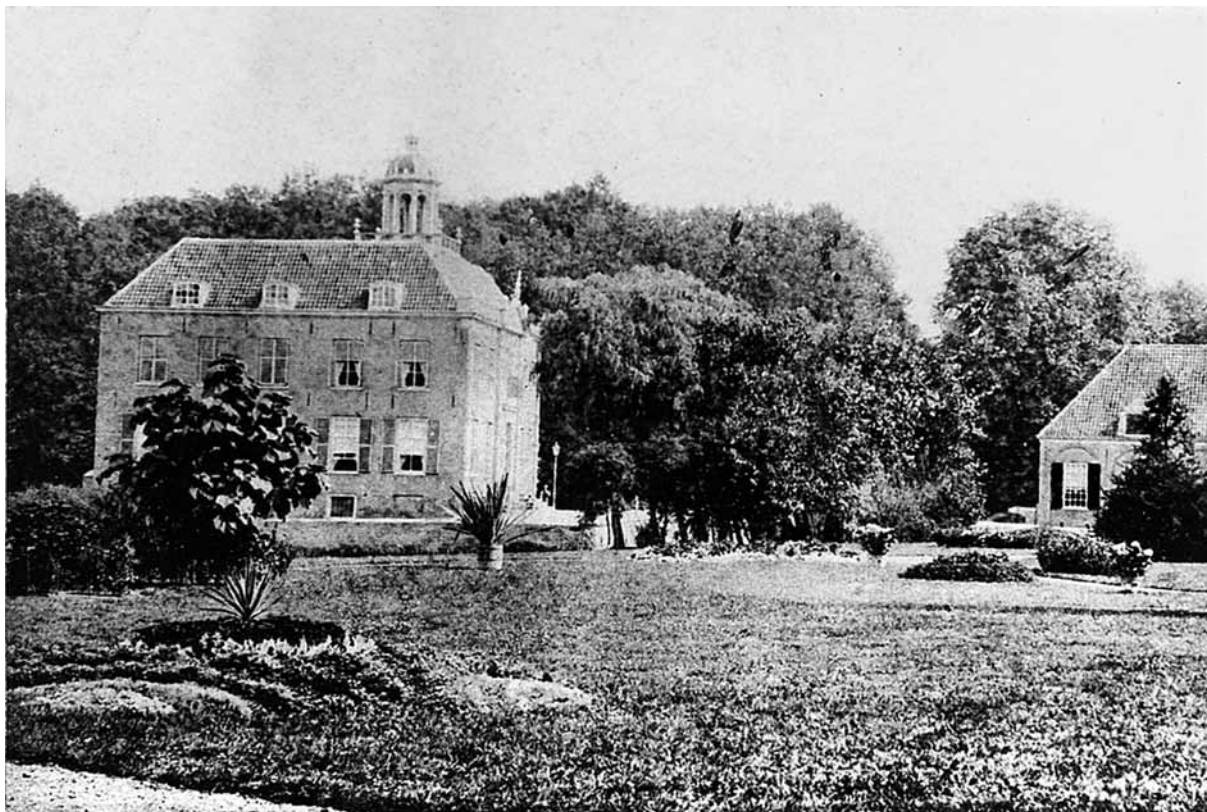

Onzekere tijden voor De Cloese

CeesJan Frank

Na eeuwenlang adellijk bezit te zijn geweest kwam De Cloese in 1828 door verkoop in handen van een burgerman. Al enkele jaren daarvoor waren de tekenen van de teloorgang van De Cloese als edelmanshuis duidelijk zichtbaar. Enkele gebeurtenissen uit die tijd illustreren dat.

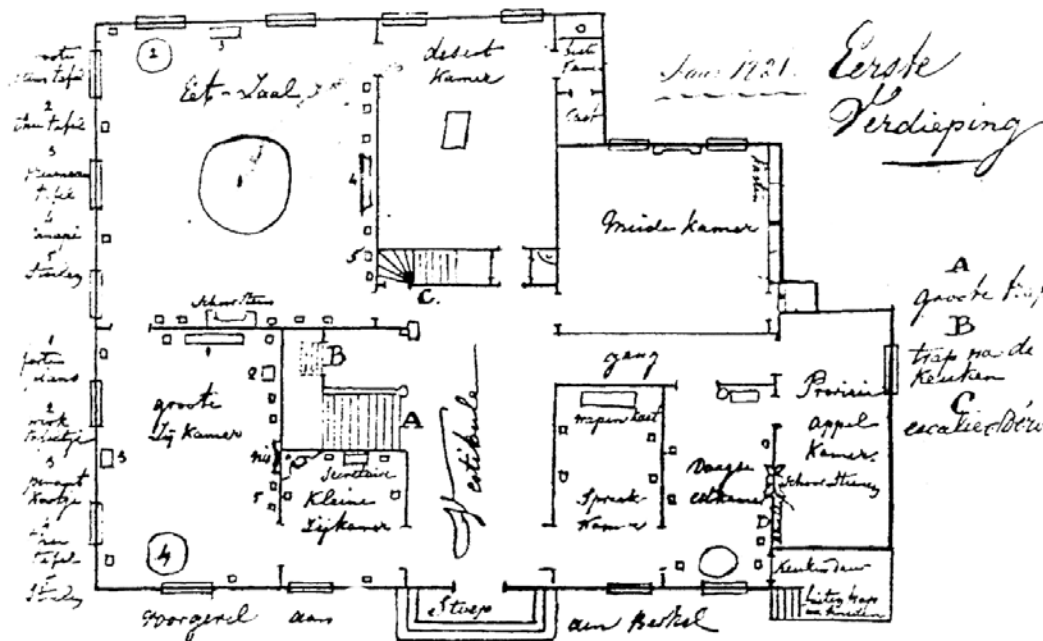

Eén van de oudste foto's van De Cloese, gemaakt omstreeks 1870. Het huis heeft dan het aanzien dat het in de loop van de 18de eeuw heeft gekregen (collectie Historisch Genootschap).

Lodewijk van Heeckeren (1768-1831) was de laatste edelman, die door vererving in het bezit was gekomen van het kostbare goed. Waarschijnlijk heeft hij in eerste instantie niet op De Cloese gewoond. In de late 18^e eeuw woonden zijn zuster Heilwich Juliana Wilhelmina in het huis. Zij was in 1778 in het huwelijk was getreden met Gerhard Carel van Spaen. In 1779 kwam op het huis hun zoon Alexander ter wereld. Wanneer het gezin De Cloese heeft verlaten is niet bekend. Rond 1820 was het huis verhuurd aan de toen nog jonge officier der artillerie Goswin Voet van Vormizeele (1796-1861). Uit Goswins tijd is een plattegrondschets met de kamers op de begane grond en de verdieping van De Cloese bewaard gebleven, gedateerd 1821. Goswin had het gehele huis in gebruik, met uitzondering van twee vertrekken, die op de plattegrond zijn aangeduid als de “Kamers voor de meubels van den Heer van Heeckeren”. De plat-

tegrondjes geven een uniek beeld van de indeling van het kasteel, de functies van de vele vertrekken en de plaats van de belangrijkste meubels, die met name worden genoemd. Zo bevat de begane grond onder meer een “Eet-Zaal” en een “Desert Kamer”, een “Groote Zijkamer” en een “Spreekkamer” met wapenkast. Op de verdieping waren diverse slaap- en logeerkamers, de kamer van de heer des huizes (“Kamer van Gos”), en een “toilet kabinetje voor papa”. Karakteristiek voor het vroeg 19^e-eeuwse interieur zijn de vele langs de wanden geplaatste stoelen.

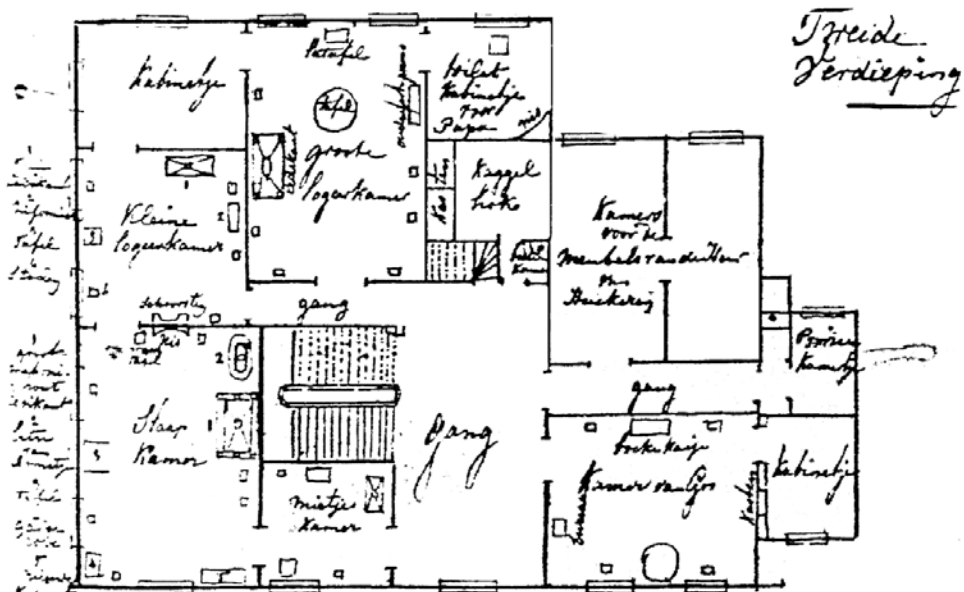
In de Arnhemsche Courant van 18 april 1817 staat een aankondiging van een publieke inboedelverkoop op De Cloese, die mogelijk samenhangt met het vertrek van de oude bewoners en de aanstaande verhuur aan Goswin Voet van Vormizeele. Blijkbaar bestond de wens om het kapitale huis leeg aan te bieden. De verkoop betrof “eene aanzienlijke

partij moderne en zindelijk geconserveerde Meubelen, als: Tafels, Stoelen, Latafels, Kabinetten, Kasten enz. Diverse Ledikanten met hunne Behangfels, extra welgevulde Ledikants-Bedden, met hun toebehoren; keurige Chitze-, Katoene- en Wollen-Dekens, Paarde-Haren en Watten Matrassen, Vloerkleden, Karpetten, Stoelen met zwarte, Trijpe en andere Zittingen, Spiegels, Kloklantaarn, superbe verlakt- en Glaswerk, Porceleinen, Thee-Serviesen en Roomcouleurd Goed enz.”

Verder wordt ook nog een aanzienlijke partij koper, tin, blik en ijzerwerk te koop aangeboden, alsmede “een extra schoon groot Billard, met de noodige Ballen, Queues en Blakers, een extra sterke Kapchais voor een Paard”. Met dit laatste wordt een van een kap voorziene sjees bedoeld. Bijzonder is de “Majors Tent, dubbel gevoerd, met al zijn toebehoren”. Tenslotte biedt men een “schoone partij Oranje-Boomen en differente Geraniums” aan. De goederen konden twee dagen voor de verkoop op het huis worden bezichtigd.

Wat resteerde van de inboedel werd na de verkoop dus opgeslagen in enkele kamers van het huis. In 1828, Goswin is dan waarschijnlijk vertrokken, moet Lodewijk van Heeckeren inmiddels wel op De Cloese hebben gewoond, zoals blijkt uit een bron uit de tijd. Het goed is in dat jaar, samen met Langen, Diepenbroek en de bijbehorende goederen verkocht aan de Amsterdamse advocaat en notaris mr. Arnold Henry Peter Hubert (1777-1854). Hubert was weduwnaar en had geen kinderen. In de Arnheemsche Courant van 1 januari 1829 lezen we over de via veiling verworven aankoop van De Cloese door “den Heer Mr. Arnold Henry Peter Hubert, zonder bepaald

Plattegronden van de begane grond en de verdieping van De Cloese uit 1821

Publicke Verkoop op Woensdag den 30sten April 1817, des morgens om 9 uren en volgende dagen, op den Huize **DE CLOESE** bij *Lochem*, van eene zeer aanzienlijke partij moderne en zindelijk geconserveerde Meubelen, als: Tafels, Stoelen, Latafels, Kabinetten, Kasten enz. Diverse Ledikanten met hunne Behangfels, extra welgevulde Ledikants-Bedden, met hun toebehoren; keurige Chitze-, Katoene- en Wollen-Dekens, Paarde-Haren en Watten Matrassen, Vloerkleden, Karpetten, Stoelen met zwarte, Trijpe en andere Zittingen, Spiegels, Kloklantaarn, superbe verlakt- en Glaswerk, Porceleinen, Thee-Serviesen en Roomcouleurd Goed enz. Voorts eene aanzienlijke partij Koper, Tin, Blik en Ijzerwerk, een extra schoon groot Billard, met de noodige Ballen, Queues en Blakers, een extra sterke Kapchais voor een Paard, als mede eene Majors Tent, dubbel gevoerd, met al zijn toebehoren, en eindelijk een schoone partij Oranje-Boomen en differente Geraniums, en het geen verder zal voorgebragt worden; kunnende de Goederen twee dagen voor den verkoop, van des morgens tien tot des namiddags ten 4 uren op den Huize *de Cloese* voornoemd, gezien worden.

Aankondiging in de Arnheemsche Courant van 18 april 1817.

eersten October volgende te *Borculo* geregistreerd; inhoudende deze Akten den verkoop aan den Heer Requirant, door den Hoogwelgeboren Heer *LODEWYK BARON VAN HEECKEREN*, Opperjagermeester en Opperhoutvester van de Noordelijke provincien dezes Rijks, en deszelfs Echtgenoot Vrouwe *JACOBA CATHARINA PETRONELLA DU TOUR*, buiten speciaal beroep, te zamen wonende op den Huize *de Cloese*, Gemeente *Laren*, van de *HAVESATHEN Cloessa*, *Langen* en *Diepenbroek*, gelegen in het Kanton *Lochem*, met alle daaronder gehoorende *GEBOUWEN, BOEREN ERVEN, KATERSTEDEN, DAGHUURDERSPLAATSEN, BOSCH, BOUW- en WEIDELANDEN, REGT van JAGT en VISSCHERY*, zoo als breedvoerig in het Proces-Verbaal van Eerste Veiling staat uitgedrukt, en zulks voor eene som van een honderd en tien duizend gulden, buiten de verdere lasten en bedingen, in laatstgenoemd Proces-Verbaal voorkomende. — Het depôt der Expeditie van bovengenoemde Processen-Verbaal is geschiedt bij Akte ter Griffie voormeld, van den vijftienden December 1800 acht en twintig, denzelfden dag te *Zutphen* geregistreerd, en is van de deswege afgegeven Acte door den Heer Griffier van welgemelde Regtbank, alsmede van voorschrevene insinuatie aan den Heer Officier van Justitie voormeld kopij gegeven, aan wien tevens is verklaard, dat, uit aanmerking door onbekenden ter zake van Legaal Hijpotheek op de onder werpelijke Panden inschrijvingen zouden kunnen genomen worden, de kooper de gedane Insinuatie overeenkomstig de Wet zal doen bekend maken.

Arnhemsche Courant van 1 januari 1829.

beroep, wonende op den Huize Voorn, bij Utrecht". De processen-verbaal van eerste en tweede veiling waren opgemaakt in Lochem door de Notarissen Mr. E.J.F. Spyker en Mr. J.B. Solner, op respectievelijk 29 augustus en 12 september 1828. Een en ander hield de verkoop in "aan den Heer Requirant, door den Hoogwelgeboren Heer Lodewyk Baron van Heeckeren, Opperjagermeester en Opperhoutvester van de Noordelijke provincien deze Rijks, en deszelfs Echgenoot Vrouwe Jacoba Catharina Petronella du Tour, buiten speciaal be-

roep, te zamen wonende op den Huize de Cloese, Gemeente Laren". De koop bestond uit de "Havesathen Cloese, Langen en Diepenbroek, gelegen in het Kanton Lochem, met alle daaronder hehoorende gebouwen, boerenerven, kattersteden, daghuurdersplaatsen, bosch, bouw- en weidelanden, regt van jacht en visscherij". Hubert verwierf het geheel voor de som van 110.000 gulden. Hij stierf in 1854 en liet De Cloese na aan zijn zusters kleindochter Maria Anna Cornelia van Harlingen. Maria was nog minderjarig en betrok het huis met haar vader, Marinus Ernestus van Harlingen. In 1864 trad ze in het huwelijk met de Arnhemse advocaat Mr. Cornelis Jacob Sickesz. Met hem ontving het statige huis één van zijn meest illustere bewo-

ners. De toekomst van het oude goed was voorlopig weer zeker gesteld.

Bronnen:

Jan Harenberg, *Kastelen en landhuizen rond Lochem*, Zutphen 1989.

Arnhemsche Courant, 18 april 1817 en 1 januari 1829.

Monumenten Advies Bureau, *Kasteel De Cloese bij Lochem. Bouwhistorisch onderzoek en waardenbepaling*, Nijmegen 2004.

Tekening uit de eerste helft van de 19de eeuw (collectie Rijksmuseum Amsterdam).